

Historisk konsert

No. 1

Från Bingen till Bach

musik från 1100-tal till 1700-tal

Söndag 18 maj kl 18

i S:t Stefanskyrkan

(Knivsta gamla kyrka)

Knivsta Kammarkör

Dirigent: Katarina Blidberg

Denna konsert är en del i firandet av att S:t Stefanskyrkan fyller 700 år.

Hildegard av Bingen
(1098–1179)

Cum processit factura
(antifon för jungfrun)

Hildegard av Bingen "skänktes" till kyrkan i späd ålder och tillbringade hela sitt liv i klostermiljö. Där utvecklade hon en kraftfull ledarpersonlighet och en mångsidig begåvning som innefattade bl a poesi och musik. Hennes musik är mycket karaktäristisk – sammansatt av små melodisegment, som tillsammans skapar en sammanhållen musikalisk struktur.

Cum processit ... är en av fyra sånger till Jungfrun. Texten är poetisk och talar om människans gudomliga ursprung och syndafallet, och att vi genom Jungfru Maria ändå kan glädja oss åt morgonens ljus.

Anonymus (1400-talet)

Alta Trinita beata

En hymn från 1400-talet av okänt ursprung. Texten är en lovsång till den heliga treenigheten "... Goda gåvor allena giver Du, som var och är och bliver."

Thomas Tallis (ca 1505–ca 1585) O Lord, in Thee is all my trust

Engelsk tonsättare verksam bl a i kungliga kapellet – "den engelska kyrkomusikens fader". Han skrev främst kyrklig vokalmusik och utgjorde med sin kontrapunktik en förebild för många samtida och senare tonsättare.

O Lord, ... är ett rop från den syndfulla människan, som ber sin Gud att se till henne i nåd. Melodin, s k cantus firmus, ligger i tenorstämman.

Giovanni Pierluigi da Palestrina (1525–1594)

Kyrie

Giovanni Pierluigi från Palestrina var större delen av sitt liv anställd vid Peterskyrkan i Rom. Han skrev nästan uteslutande kyrkomusik – dock blev han vid ett tillfälle avskedad för att han gav ut en profan madrigalbok. Åter tagen till nåder förblev han Peterskyrkan trogen till sin död. Hans musik utgör höjdpunkten på 1500-talets musikaliska utveckling av den vokala polyfonin. Hans stil är återhållsam med fulländat sångbara melodier som vävs samman till en karaktäristisk polyfon harmonik.

Han skrev närmare 100 mässor. Detta Kyrie är ur en Missa Brevis (kort mässa). "Kyrie eleison", Herre förbarma dig.

Orlando di Lasso (1532–1594)

Jubilate Deo

di Lasso var född i Nederländerna men verkade även i Italien, England och Tyskland. Mångsidigt begåvad behärskade han alla sin tids musikstilar. Hans vokala polyfoni är av samma klass som Palestrinas men djärvare och livfullare.

Jubilate Deo är en motett ur samlingen *Magnum opus musicum*, utgiven efter hans död av hans söner. Texten är psaltarpsalm nr 100, Höj jubel till Herren.

Tomas Luis de Victoria (1548–1611)

Kyrie

Spansk tonsättare som en tid även verkade i Rom. Han var verksam både som musiker och präst. Victoria skrev uteslutande kyrklig vokalmusik och var en av den spanska renässansmusikens största mästare. Stilistiskt påminner han om Palestrina. Hans musik utmärks av nobless och intensivt uttryck.

Kyrie (Herre förbarma dig) är ur mässan *Magnum Mysterium*.

Heinrich Schütz (1585–1672)

Allas ögon vänta på dig, Herre

Schütz studerade till en början juridik men ägnade sitt liv åt musiken sedan han fått ett stipendium för att åka till Venedig och studera för Gabrieli. Han verkade hela sitt liv i Dresden i Tyskland men var – delvis på grund av trettioåriga kriget – flitigt anlitad som kapellmästare på många andra håll. Han började som modernist med italiensk stil men blev med åren alltmer konservativ och måttfull (och tysk) i sin musikaliska stil – karaktäriserad av sträng polyfoni med sammanhållen harmonik.

Allas ögon ... är en körsats av okänt ursprung med text från Psaltaren 145, numera ofta använd som bordsbön.

Daniel Purcell (ca 1660–1717)

I will thank Thee, O Lord

Daniel Purcell var bror till den mera kände Henry Purcell. Han verkade som organist först i Oxford men kom 1695 till London.

I will thank Thee ... kommer ur ett större verk, *Bow down thine ear, O Lord*. Texten är tagen från Psaltaren 86 "Då vill jag tacka dig, Herre, min Gud, av allt mitt hjärta och ära ditt namn evinnerligen. Ty din nåd är stor över mig."

Giuseppe Ottavio Pitoni (1657–1743)

Cantate Domino

Pitoni var italiensk tonsättare och kyrkokapellmästare i Rom – bl a vid Peterskyrkan. Han skrev enbart kyrkomusik, ofta i en flerkörig kolossalstil. Känd är Dixit för fyra köror, som sjungs årligen i Peterskyrkan under påskveckan.

Cantate Domino är en kort körsats med text ur Psaltaren 149: ”Jubla till Herrens lov, sjung en ny sång ... Guds folk i Sion ska fröjdas och jubla inför sin konung.”

Johann Sebastian Bach
(1685–1750)

O, huvud blodigt sårat (koral)

O, Jesu kär vad har väl du förbrutit (koral)

Förlän oss Herre Gud (koral)

J. S. Bach – den femte evangelisten – torde inte behöva någon närmare presentation. Som en rese bland tonsättare står han där som fulländningen på flera århundradens musikutveckling. Hans passioner söker sin like i fråga om sparsmakad men intensiv musikdramatik blandat med en from förtröstan på Gud.

Hans koralsättningar är utsökta klassiker. Melodierna är oftast äldre och komponerade av någon annan men körsatsen är typiskt Bach i sin utmejslade harmonik, som målande uttrycker textens innehåll.

Georg Friedrich Händel (1685–1759)

Halleluja

Händel – född i Tyskland men naturaliserad engelsman – utgör tillsammans med Bach slutpunkten på barockepoken. Mer berömd och utåtriktad än Bach skrev han också mer publikfriande musik, som delvis var kommersiellt inriktad.

Halleluja-kören ur oratoriet Messias är ett av de allra populäraste körverken genom tiderna. Texten är en renodlad och jublande lovsång till den treenige Guden som skall segra och regera i evighet.

SOLI DEO GLORIA!

Historisk konsert nr 2 kommer den 19 oktober 2003.
Då fortsätter vi med musik från 1800-talet fram till nutid. Missa inte den!